

Marcin Ratajczak

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

ROLA SEKTORA MSP W WYTWARZANIU PKB I WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO W POLSCE W LATACH 2002-2006

*THE ROLE OF SME SECTOR IN PRODUCTION OF GROSS DOMESTIC
PRODUCT AND GROSS VALUE ADDED IN POLAND IN THE YEARS
2002-2006*

Słowa kluczowe: małe i średnie przedsiębiorstwa, produkt krajowy brutto, wartość dodana brutto
Key words: small and medium enterprises, gross domestic product, value added gross

Synopsis. Przedstawiono rolę małych i średnich przedsiębiorstw w wytwarzaniu PKB i wartości dodanej brutto w Polsce w latach 2002-2006. Główną uwagę poświęcono analizie struktury wytwarzania PKB przez przedsiębiorstwa, udziałowi podmiotów gospodarczych w wytwarzaniu PKB i wartości dodanej brutto oraz przedsiębiorstw wytwarzających wartość dodaną brutto według sekcji gospodarki. Zaprezentowano, jak ważną rolę odgrywają małe i średnie podmioty w polskiej gospodarce.

Wstęp

Małe i średnie przedsiębiorstwa odgrywają w polskiej gospodarce bardzo ważną rolę. W 2005 roku stanowiły one prawie 99,8% wszystkich podmiotów gospodarczych oraz zatrudniały około 70% pracowników [www.stat.gov.pl]. Podmioty te, w porównaniu do największych firm, wykazują się bardzo wysoką efektywnością w gospodarowaniu, przede wszystkim dzięki szybkiej możliwości redukcji kosztów czy dokładniejszej kontroli produkcji [Raporty... 2007]. Wykazują się także wysoką elastycznością reakcji na zmieniające się otoczenie, szybszym przyswajaniem innowacji technologicznych i produkcyjnych oraz lepszymi zdolnościami do zaspokajania potrzeb zgłaszanych przez nisze rynkowe.

Sektor MSP w Polsce, tak jak we wszystkich krajach Unii Europejskiej, odgrywa bardzo duże znaczenie w wytwarzaniu produktu krajowego brutto (PKB) oraz wartości dodanej brutto. W opracowaniu podjęto próbę wykazania, jak ważną rolę odgrywają małe i średnie podmioty gospodarcze w wytwarzaniu PKB oraz wartości dodanej brutto w naszym kraju. Analizę oparto na danych statystycznych pozyskanych z Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Głównego Urzędu Statystycznego i obejmuje lata 2002-2006.

Znaczenie przedsiębiorstw w wytwarzaniu PKB i wartości dodanej brutto

Wartość produktu krajowego brutto¹ (PKB) wyniosła w 2006 roku 1 061 031 mln zł i była o prawie 280 100 mln zł wyższa niż w 2002 roku (tab. 1). Wartość PKB mię-

Tabela 1. Struktura wytwarzania PKB przez przedsiębiorstwa w latach 2002-2006 [mln zł]

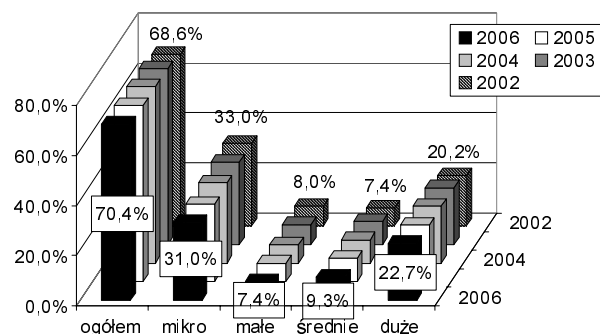
Rok	PKB ogółem	Ogółem przedsiębiorstw	Według liczby zatrudnionych			
			0-9	10-49	50-249	pow. 249
2002	781 112,4	535 317,4	257 889,7	62 492,8	57 601,9	157 333,0
2003	816 080,6	557 285,5	258 308,4	61 739,8	64 165,1	173 072,2
2004	923 248,0	646 232,6	285 655,0	68 806,6	91 462,8	200 308,2
2005	983 302,0	686 833,0	308 966,3	71 927,3	86 982,4	218 957,0
2006	1 061 031,0	746 549,2	329 150,4	77 515,4	98 602,8	241 280,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS. Raporty o stanie sektora MSP w Polsce, PARP.

¹ Produkt krajowy brutto to najogólniej mówiąc suma wartości dodanej brutto (wytworzonej przez przedsiębiorstwa i inne podmioty) oraz kwoty podatków pośrednich (w tym VAT) i ceł, które wpłynęły do budżetu w danym roku, pomniejszona o wielkość dotacji.

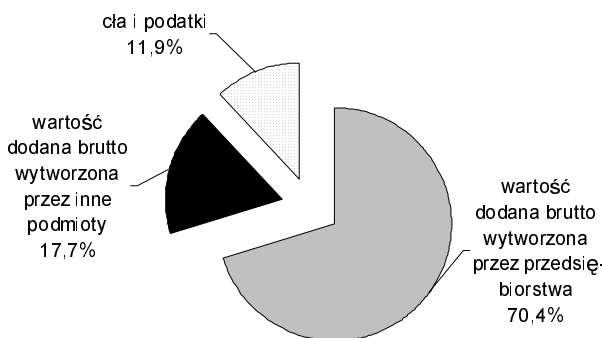
dzy rokiem 2004 a 2005 wzrosła o 3,6%, a między 2005 i 2006 rokiem już o 6,2%.

W podobnym tempie wzrastał udział przedsiębiorstw w wywarzaniu PKB, który w 2006 roku wyniósł 746 549,2 mln zł (wzrost w stosunku do roku 2002 o prawie 210 100 mln zł). We wszystkich grupach przedsiębiorstw występowała w analizowanym okresie tendencja wzrostowa w wytwarzaniu PKB.

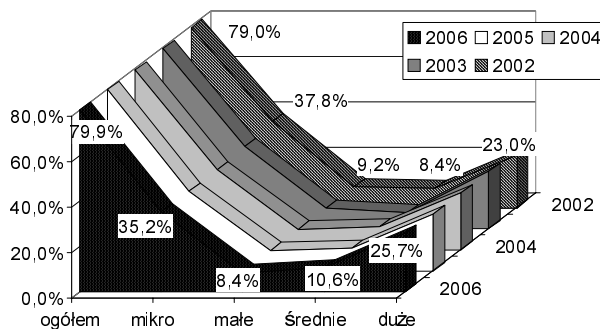
Rysunek 1. Udział przedsiębiorstw w wytwarzaniu PKB w latach 2002-2006 (PKB=100%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, Raporty o stanie sektora MSP w Polsce, PARP.

Rysunek 2. Struktura PKB w 2006 roku [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, Raporty o stanie sektora MSP w Polsce, PARP.

Rysunek 3. Udział przedsiębiorstw w wytwarzaniu wartości dodanej brutto w latach 2002-2006 (wartość dodana brutto=100%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, Raporty o stanie sektora MSP w Polsce, PARP.

Największy wkład w wytwarzanie produktu krajowego brutto miały podmioty mikro, który wynosił ponad 329 150 mln zł, a najmniejszy przedsiębiorstwa zatrudniające 10-49 osób (około 77 515 mln zł). Natomiast w największym stopniu, w latach 2002-2006, zwiększył się w wytwarzanie PKB wkład podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 249 osób, około 85 000 mln zł (ponad 40% wzrostu wszystkich przedsiębiorstw).

Udział sektora MSP w tworzeniu produktu krajowego brutto w 2006 roku wyniósł 47,7%, z tego mikroprzedsiębiorstw – 31%, podmiotów zatrudniających od 10 do 49 osób – 7,4%, a średnich – około 9,3%. Prezentuje to rysunek 1.

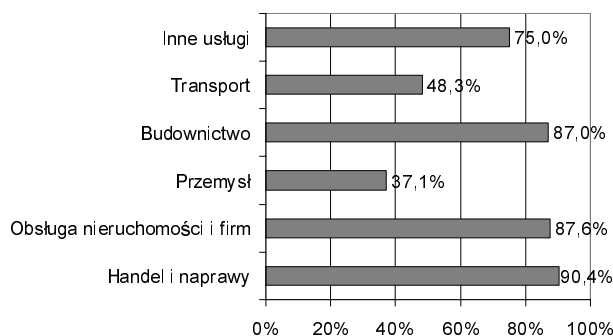
Między rokiem 2002 a 2006 nie odnotowano bardzo istotnej zmiany udziału przedsiębiorstw w tworzeniu PKB. Na uwagę zasługuje jednak fakt wzrostu udziału średnich firm (o 1,9%) kosztem spadku udziału podmiotów mikro. Trudno jednak określić, czy jest to zapoczątkowanie jakiejś długofalowej tendencji, czy zaledwie zjawisko krótkotrwałe. Natomiast ogólny wzrost udziału przedsiębiorstw w wytwarzaniu PKB o 1,8% był możliwy przede wszystkim, dzięki największym podmiotom gospodarczym notującym w analizowanym okresie wzrost udziału o prawie 2,5% w stosunku do roku 2002.

Na rysunku 2 widać, jak istotną rolę w strukturze produktu krajowego brutto odgrywała wartość dodana brutto wytworzona przez przedsiębiorstwa (ponad 70%). Pozostała część wytwarzana była przez wartość dodaną brutto innych podmiotów, których udział w tworzeniu PKB wynosi około 1/5. Ostatnim elementem, który wchodził w skład wytwarzania produktu krajowego brutto były podatki i cła, stanowiące około 12%. Jeśli przyjmie się za 100% wartość dodaną brutto ogółem, to udział sektora MSP w tworzeniu tej wielkości w 2006 roku wyniósł 54,2% (rys. 3).

Podobnie, jak w przypadku udziału przedsiębiorstw w tworzeniu PKB, nie odnotowano tu w całym okresie istotnych zmian. Nieznacznie wzrósł udział przedsiębiorstw średnich (o 2,2%), a spadł pomiotów najmniejszych (o 2,6%). Z kolei ogólny wzrost udziału przedsiębiorstw w wytwarzaniu wartości dodanej brutto odbył się przede wszystkim dzięki podmiotom zatrudniającym powyżej 249 osób, które zanotowały wzrost o prawie 3% w stosunku do 2002 roku. Ogólnie wszystkie rodzaje przedsiębiorstw wytwarzały prawie 80% wartości dodanej brutto.

Jeśli sektor MSP odgrywał tak istotną rolę w wytwarzaniu wartości dodanej brutto, to interesujące jest to, jakie sekcje gospodarki przyczyniały się najbardziej do tego wzrostu. Ponad 90% w sekcji Handel i naprawy stanowiła wartość dodana brutto wytworzona przez sektor MSP, a głównie przez podmioty mikro oraz małe. Bardzo duży udział podmioty tego sektora miały również w wytworzeniu wartości dodanej brutto w działalności budowlanej oraz sekcji Obsługa nieruchomości i firm – ponad 87%, a dominowały tu podmioty małe oraz średnie (rys. 4).

Prawie połowa wartości dodanej brutto w sekcji transportowej wytworzona była przez podmioty z tego sektora, natomiast najmniejszy udział firmy te miały w przemyśle – około 40% wartości dodanej brutto wytworzonej w tej sekcji (dominowały tu przede wszystkim przedsiębiorstwa największe).

Rysunek 4. Udział sektora MSP w wytwarzaniu wartości dodanej brutto według sekcji gospodarki w 2006 roku [%]
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, Raporty o stanie sektora MSP w Polsce, PARP.

Podsumowanie

1. Największy wkład w wytwarzanie produktu krajowego brutto miały w analizowanym okresie podmioty mikro, a najmniejszy firmy zatrudniające 10-49 osób.
2. Udział sektora MSP w tworzeniu produktu krajowego brutto w 2006 roku wyniósł 47,7%, z tego mikroprzedsiębiorstw – 31%, podmiotów zatrudniających od 10 do 49 osób – 7,4%, a średnich – około 9,3%.
3. W strukturze produktu krajowego brutto wyraźnie dominowała wartość dodana brutto wytworzona przez przedsiębiorstwa (ponad 70%).
4. Jeśli przyjmiemy za 100% wartość dodaną brutto ogółem, to udział sektora MSP w tworzeniu tej wielkości w 2006 roku wyniósł 54,2%.
5. Ponad 90% w sekcji Handel i naprawy stanowiła wartość dodana brutto wytworzona przez sektor MSP, a głównie przez podmioty mikro oraz małe. Bardzo duży udział podmioty tego sektora miały również w wytworzeniu wartości dodanej brutto w działalności budowlanej oraz sekcji Obsługa nieruchomości i firm – ponad 87%, a dominowały tu podmioty małe oraz średnie.

Literatura

Raporty o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2002-2006. 2007: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa.
[<http://www.stat.gov.pl>], GUS.
[<http://www.parp.gov.pl>], PARP.

Summary

The paper aims to present the role of SME sector in Poland in production of gross domestic products and gross value added in the years 2002-2006. There were analyzed different approaches of the structure of production of these indexes. The paper argues about the importance of SMS for national economy.

Adres do korespondencji:

mgr Marcin Ratajczak
Szkola Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Wydział Nauk Ekonomicznych
Katedra Ekonomiki Edukacji, Komunikowania i Doradztwa
ul. Nowoursynowska 166, 02-787 Warszawa
tel. (0 22) 593 41 82, e-mail: marcin_ratajczak@sggw.pl